

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce
Posudek - Závěrečná práce - CZV

Student: Jitka KONČELOVÁ

Obor: 1.st.

Název práce v českém jazyce: Žánr fantasy ve čtenářství jedenáctiletých

Název práce v anglickém jazyce: Fantasy Genre of the Eleven Years old Readers

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ondřej Hník, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Štěpánka Klumparová, Ph.D.

J. Končelová si vytkla za cíl své diplomové práce (dále jen DP) „vytvořit sadu pracovních listů a aktivit cílených na žánr fantasy vycházející z úryvku textu pro žáky pátého ročníku ZŠ, následně ověřit tyto pracovní listy a aktivity v praxi, reflektovat je a z práce s pracovními listy, aktivitami a reflexe vyvodit závěry.“ (DP, s. 10) Jak vyplývá z následujících řádků, tento cíl se jí podařilo naplnit.

Práce má promyšlenou strukturu (viz obsah, DP, s. 6-7). V teoretické části autorka charakterizuje jedenáctileté čtenáře a jejich čtenářství (stranou bohužel ponechává čtenářské preference této věkové skupiny žáků). U obhajoby by autorka práce mohla vysvětlit, proč v kapitole o jedenáctiletém čtenáři čerpá poznatky pouze z publikace Ladislavy Lederbuchové, proč se neopřela i o jiné zdroje. V této kapitole také není zřejmé, kdy J. Končelová parafrázuje Lederbuchovou a kdy předkládá vlastní myšlenky. V další kapitole autorka objasňuje, jak rozumí žánru fantasy. Vymezuje jeho subžánry, nespecifikuje ovšem, zda je některý z nich čtenářsky přitažlivý pro jedenáctileté čtenáře.

V následujících podkapitolách se věnuje pojmu fantazie, druhům a principům fantazijního myšlení, vztahu fantazie k žánru fantasy. Nad těmito podkapitolami čtenáře napadají následující otázky (mohou se stát předmětem diskuse u obhajob): Čím je rozeznávání a porovnání schematických postav užitečné pro čtenářství prepubescentního žáka? Může jedenáctiletý žák zúročit další v DP uvedené principy fantazijního myšlení pro své čtenářství?

Za přínosnou považuji kapitolu Fantasy součástí dětské četby. J. Končelová v ní pojednává dominantní rysy žánru fantasy ve vztahu k jedenáctiletému čtenáři. Ukazuje, čím může tento žánr obohatit jeho svět a čtenářství.

Teoretická část je zakončena soupisem metod, které jsou použity v praktické části. Chtěla bych autorku upozornit, že předvídaní není metoda, ale jedna ze základních čtenářských dovedností, respektive strategií, kterou by jistě bylo možné definovat přesněji.

V úvodu praktické části J. Končelová obecně charakterizuje skupinu žáků, s níž prováděla akční výzkum. Čtenář práce se bohužel nedozví, jaké jsou čtenářské zájmy a potřeby žáků, na jaké úrovni je jejich čtenářská gramotnost, jak jsou v hodinách literární výchovy vedeni, které z výčtu metod uvedených na závěr teoretické části práce již mají osvojeny.

V praktické části, kterou celkově považuji za velmi zdařilou, autorka vystavěla své lekce na 4 kanonických dílech světové fantasy: na Carrolově Alence v říši divů a za zrcadlem, na

Harry Potterovi a Vězni z Azkabanu od J. K. Rowlingové, na Lewisových Letopisech Narnie (konkrétně na Čarodějově synovci), na Endeho Nekonečném příběhu, z něhož zvolila 2 ukázky. Jednotlivé lekce představila pomocí těchto podkapitol: nejprve uvedla vybraný úryvek z dané knihy a jeho poznávací potenciál (bylo by dobré, aby autorka u obhajoby vysvětlila, čím se liší od didaktického potenciálu), pak připojila pracovní list a popis lekce (jednotlivých aktivit), představení lekce završila reflexí její realizace.

Chtěla bych vyzdvihnout výběr ukázek z jednotlivých děl. Autorka pro každou z lekcí zvolila nosnou myšlenku (kterou ovšem formulovala jen opisem, často přes téma, nevyjádřila ji explicitně), která přirozeně vyplynula z jednotlivých textů a kterou považovala za důležitou pro jedenáctileté žáky. Tento postup jí umožnil se s žáky zabývat zásadními (archetypálními) tématy a existenciálními otázkami (např. v ukázce z Alenky v říši divů proměnou člověka, v Nekonečném příběhu životní prázdnotou (a jak se jí postavit) a upřímným poznáním sebe samého).

Při formulaci otázek a úkolů pro pracovní list (ale i zadání pro další aktivity) J. Končelová prokázala, že dovede vybrat, které otázky jsou pro porozumění smyslu textu stěžejní, že je schopna promyslet jejich pořadí, návaznost tak, aby děti, které to potřebují, nepřeskočily při přemýšlení o textu některý důležitý krok (např. když chce nad ukázkou z Lewisova Čarodějova učně žáky vést k pochopení jednání hlavního hrdiny, nejprve je směřuje k tomu, aby si všímali jeho pocitů). Za podstatnou považuje také skutečnost, že dětem umožňuje vztáhnout to, o čem čtou, k jejich životu. Kromě otázek explicitně cílících na porozumění smyslu textu autorka do jednotlivých lekcí zařazuje i různé tvořivé úkoly, často přesahující hranice literární výchovy (využívá při nich některé výtvarné a dramatické techniky). Ovšem i těmito tvořivými úkoly se žáky (trochu jinými cestami) snaží přivést ke smyslu textu.

J. Končelová realizaci svých lekcí podrobně komentuje. V těchto komentářích prokázala, že je schopna reflektovat své učitelské působení i výkony žáků. Ukazuje v nich, jak dovede improvizovat, reagovat na aktuální dění ve třídě, např. přizpůsobí formu práce přání dětí, když vidí, že mají chuť pracovat samostatně a že tato forma práce bude v tuto chvíli efektivnější než ta původně plánovaná. Když zjistila, že některé zadání úkolu či otázky nefungovalo, navrhuje jeho novou formulaci, v níž zúročí svou aktuální zkušenost z výuky. Dovede se poučit ze svých chyb, když se některá z aktivit nezdařila, nahradila ji jinou, která měla podobný cíl, ale více se blížila potřebám žáků. Odnáší si některá cenná poznání pro svou budoucí učitelskou praxi, např. že lekce literární výchovy (texty v nich užitě) lze propojovat pomocí nosných myšlenek.

Při čtení praktické části mi vyvstaly tyto otázky: Proč J. Končelová ve všech lekcích volila pro recepci textu hlasité čtení? A proč by se tiché čtení mělo praktikovat pouze v dílnách čtení? Lišily se v něčem postřehy dětí, které již Nekonečný příběh přečetly, od zbytku třídy?

Práce je sice psána kultivovaným stylem, ale celkový dojem z ní kazí poměrně velké množství překlepů, které je nejspíše způsobeno i nadstandardním rozsahem práce (přes 150 stran). Za všechny uvádím několikrát opakovaný překlep, kdy namísto dvojice se v práci na různých místech objevuje *dvojce* (např. s. 96, 108, 109, 111).

Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 24. 8. 2016

.....
Podpis